

פתח דבר

"המקום אשר יבחר" עומד כמוטו לגיליון זה של "דרך אגדה", שעניינו המקום הקדוש. "המקום אשר יבחר" נתייחד במסורת ישראל לירושלים, אך בעומדו בפני עצמו הוא אוצר את מהותו של המקום הקדוש – מקום שחלה לגביו "בחירה" מהותית המשנה אותו מ"מקום" אחר.

על טבעו של אותו מקום ועל טבעה של הבחירה מלמדים לדעתנו המאמרים שנתקבצו ב"דרך אגדה" שלפניכם. מפאת טיבו של הנושא אנו נוטים מעט, באופן יוצא מן הכלל, ממתכונתו הרגילה של "דרך אגדה".

בגיליון שלוש חלקים מרכזיים. הראשון מתייחד למה שראוי לכנותו "תהליך היווצרות וארגון מקומות קדושים במדינת ישראל ובתקופה שלפני הקמתה"; חלק זה פותח בסקירתו של גבריאל חיים כהן על פעילותו של ש"ז כהנא ז"ל לגיבוש תודעת המקומות הקדושים. סקירה זו, והמאמרים בחלק זה, קשורים להרצאות שהושמעו בימי העיון לזכרו של ש"ז כהנא, שנערכו במכללת אפרתה.

החלק השני אוגד סדרת מאמרים על בתי כנסת מיוחדים, שערכם וקדושתם נשזרים בייחודם.

החלק השלישי כולל מאמרים על זוויות מיוחדות ואף בלתי שגרתיות של מקומות קדושים ותהליכי התקדשותם – מהם קשורים למקרא ולחזו"ל, מהם לזיקה המיוחדת להלכה ומהם אף ל"מקום הקדוש" בספרות העברית הציונית.

אנו יודעים היטב ש"המקומות הקדושים" הוא נושא שרבים עוסקים בו, והמאמץ המחקרי וההגותי אכן מניב פירות רבים ומשובחים; אין לנו אלא לקוות שעיסוקנו בנושא מאיר זוויות מיוחדות שלו ויש בו כדי לתרום תרומה של ממש למחקרו.

גיליון זה מוקדש לזכרו של ש"ז כהנא, שתרם ופעל רבות למודעות המקומות הקדושים ומחקרם, ומשפחתו מסייעת דרך קבע ל"דרך אגדה" ולמרכז להוראת האגדה, בדרכים רבות ומגוונות.

העורכים,

מנחם, רחלי וישראל